

PROGRAM FÖR HANINGE KOMMUNS SÄKERHET OCH RISKHANTERINGSARBETE

Fastställd av kommunfullmäktige 7 mars 2011

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syfte	3
1.2	Övergripande mål för kommunens säkerhets- och riskhanteringsarbete	3
1.3	Koppling till program inom angränsande områden	4
1.4	Avgränsning	4
1.5	Läsanvisning	4
2	Krisberedskap/Krishantering	5
2.1	Allmänt	5
2.2	Geografiskt områdesansvar	6
2.3	Målbild.....	6
2.4	Kommunens åtaganden	7
3	Skydd mot olyckor	7
3.1	Allmänt	7
3.2	Målbild.....	8
3.3	Kommunens åtaganden	8
4	Personssäkerhet	9
4.1	Allmänt	9
4.2	Målbild.....	9
4.3	Kommunens åtaganden	10
5	Internt skydd.....	10
5.1	Allmänt	10
5.2	Målbild.....	11
5.3	Kommunens åtaganden	11
6	Informationssäkerhet.....	12
6.1	Allmänt	12
6.2	Målbild.....	12
6.3	Kommunens åtaganden	12
7	Säkerhetsskydd.....	13
7.1	Allmänt	13
7.2	Målbild.....	13
7.3	Kommunens åtaganden	13
8	Roller, ansvar och uppgifter.....	14
8.1	Kommunfullmäktige.....	14
8.2	Kommunstyrelsen.....	14
8.3	Nämnderna	14
8.4	Krisledningsnämnd.....	14
8.5	Kommunstyrelseförvaltningen	14
8.6	Fackförvaltningarna.....	14
9	Uppföljning	14

1 Inledning

Utvecklingen i samhället och vår omvärld har gjort att det ställs allt större krav och förväntningar på att kommunen ska vara trygg och säker för alla som vistas här. Kommuner och landsting planerar idag för att hantera kriser istället för att ha beredskap för krig. Säkerhet har fått en bredare betydelse och nya tekniker ställer allt högre krav på tillförlitlighet.

De hot och risker som vi utsätts för i vårt samhälle förändras över tiden och verktygen för vår förmåga att hantera dessa behöver kontinuerligt ses över och ständigt utvecklas.

Brister och andra ofullkomligheter kan ge upphov till stora skador och ge oönskade konsekvenser för människor, egendom, ekonomi och miljö. Arbetet med att skapa trygga och säkra verksamheter är en av flera betydelsefulla faktorer för att värna om kommunens attraktionskraft. Ett annat tungt vägande skäl för att bedriva ett aktivt säkerhets- och riskhanteringsarbete är att så långt som möjligt minimera risken för driftstörningar vilket annars kan påverka möjligheterna att fullfölja förväntade åtaganden och då särskilt inom samhällsviktiga funktioner.

Områden som krisberedskap och skydd mot olyckor samt säkerhetsarbete är reglerade enligt lag och villkor från exempelvis försäkringsbolagen. Det gör att kommunen inte kan välja bort att upprätthålla skäliga nivåer i förmåga och genomförande inom områdena riskhantering, olycksförebyggande och säkerhet.

1.1 Syfte

Haninge kommuns program för säkerhets- och riskhanteringsarbetet sammanför och förklarar det samlade arbete inom väsentliga delområden som krävs och redan bedrivs i stor utsträckning för att uppnå olika myndighetskrav och egen ambition. Härigenom säkerställs samsyn, uppföljning och utveckling inom området. Genom att beskriva uppgifter som är ålagda kommunen från lagstiftningar med sammankopplande syften i ett gemensamt dokument skapas bättre förutsättningar för att arbetet bedrivs utifrån en helhetssyn.

Haninge kommuns nämnder och bolag har i sitt säkerhets-, och riskhanteringsarbete programmet som utgångspunkt och prioriterar efter egen verksamhets olika förutsättningar hur man uppnår skäliga nivåer inom beskrivna områden.

Med programmet som stöd kan indikatorer för att mäta effekt på insatser och uppföljning av åtgärder bättre preciseras. Programmet i sig ska inte innebära några merkostnader eller extra arbete utöver det som ska uppnås i det löpande arbetet med säkerhet, riskhantering och olycksförebyggande.

1.2 Övergripande mål för kommunens säkerhets- och riskhanteringsarbete

Övergripande mål antagna i kommunfullmäktige berör programmet enligt följande sammanfattade sätt:

Som en del i att uppnå effektivt lokal- och resursutnyttjande och god kommunal service förutsätts att kunder, lokaler och personal inte skadas eller störs i sin verksamhet.

Följande strategier beskriver vilken inriktning Haninge kommuns arbete inom verksamhetsområdet ska ha.

- Medverka till en robust och säker miljö för de som bor, arbetar och i övrigt vistas i Haninge kommun
- Samtliga verksamheter i kommunal regi ska bedrivas med god säkerhet och kunna fungera även vid svåra påfrestningar.

- Förhindra eller kontinuerligt minska sårbarheten vid oönskade händelser genom regelbundna risk- och sårbarhetsanalyser
- Förebyggande insatser ska prioriteras

1.3 Koppling till program inom angränsande områden

Programmet har koppling till det handlingsprogram om skydd mot olyckor som antas av direktionen i Södertörns brandförsvärsförbund. Koppling finns också till inom kommunen antaget trafiksäkerhetsprogram, personalpolitiskt program och brottsförebyggande program.

1.4 Avgränsning

Programmet beskriver Haninge kommuns samlade arbete inom området säkerhet, skydd mot olyckor och krisberedskap. Säkerhetsarbetet har kopplingar till arbetsmiljöarbetet och det trygghetsskapande brottsförebyggande arbetet men har avsiktligt inte lyfts in i programmet. Skälet är att de områdena är stora och komplexa var för sig och om programmet innehåller dessa ger det ett alldeles för överskådligt programområde.

1.5 Läsanvisning

Programmet är övergripande och uttrycker inriktningar samt ambitioner med grova målbilder. Det beskriver väsentliga delområden inom säkerhets- och riskhanteringsarbetet där arbete redan pågår, planeras för eller genom risk-, och sårbarhetsanalyser utreds.

Varje delområde inleds med en generell problemställning. Sedan följer en beskrivning av myndighetskrav i de fall det är tillämpligt och därefter kommunens inriktningsmål.

För att uppnå resultat och beskriva prestationer krävs av nämnder att målen bryts ner i mer detaljerade mål som kan återfinnas i riktlinjer och särskilda genomförandeplaner. Programmet är ett levande dokument och beskriver därför inga detaljer som riskerar att snabbt bli inaktuella. Programmet omprövas för varje mandatperiod.

2 Krisberedskap/Krishantering

Området krisberedskap/krishantering är reglerat enligt Lag (SFS 2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Bestämmelserna enligt denna lag syftar till att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha god förmåga att hantera krissituationer. Denna del i programmet motsvarar kravet på handlingsprogram som kommunen ska ha fastställt enligt ovan nämnda lag.

2.1 Allmänt

En svår påfrestning kan vara en enskild händelse, exempelvis större olycka, ett sabotage, omfattande störning i samhällsviktig verksamhet osv., eller också utgöra ett tillstånd som uppstår när en eller flera händelser utvecklar sig eller eskalerar till att omfatta flera delar av kommunen eller samhället.

Svåra påfrestningar kan sägas utgöra olika slag av extrema situationer med låg sannolikhet som avviker från det normala.

Tillståndet är av sådan omfattning att det uppstår allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner och kommunens normala åtaganden kan inte utföras på ett tillfredsställande sätt. Insatser från förvaltningar, myndigheter och andra aktörer måste samordnas för att kunna hantera situationen och därmed begränsa konsekvenserna.

Händelserna kommer troligen att överraska och samtidigt ställa krav på skyndsamma insatser.

Exempel på händelser eller tänkbara hotbilder som kan leda till extraordinära händelser är:

- Störning i elförsörjning
- Störning i fjärrvärmeförsörjningen
- Störning i dricksvattenförsörjningen
- Störning i elektroniska kommunikationer
- Spridning av radioaktiva ämnen
- Spridning av biologiska ämnen (smitta)
- Översvämning
- Störning i transportsystem
- Spridning av kemiska ämnen
- Brand i publika lokaler
- Antagonistisk handling (våld)
- Trafikolycka

Inriktningen vid en inträffad kris eller allvarlig händelse är att Haninge kommuns verksamheter så långt det är möjligt ska kunna hantera det inträffade utifrån vardagliga rutiner och resurser.

I särskilda fall kan man tvingas att organisera om sättet att hantera händelsen så att organisationen anpassas till händelsens art och att kommunens samlade resurser utnyttjas så effektivt som möjligt.

Händelserna ska inledningsvis eller fullt ut kunna hanteras av drabbad förvaltning. Vid extraordinära situationer eller när ett skeende eskalerar ska delar eller hela den centrala krisledningsorganisationen aktiveras.

I samhällets system för hantering av kriser är tre principer centrala och förutsättningar för ett framgångsrikt krisarbete. Dessa principer följer Haninge kommun och förväntas att gälla i samtliga fall åtminstone inledningsvis men kan i vissa fall komma att ändras beroende på händelsens art.

Ansvarsprincipen

Ansvarsprincipen innebär så långt det är möjligt att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden också ska ha motsvarande ansvar vid en krissituation.

Närhetsprincipen

Närhetsprincipen innebär så långt det är möjligt att allvarliga händelser eller kriser ska hanteras så nära de berörda som möjligt. Den instans som är närmast ansvarig ska svara för ledning av de åtgärder som krävs för att kunna hantera händelsen effektivt. Krishantering bör endast lyftas till högre beslutsnivåer om detta krävs för samordning och prioriteringar av resurser och åtgärder.

Likhetsprincipen

Likhetsprincipen innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt ska bibehållas vid en kris. Förändringar ska inte göras mer omfattande än vad som krävs med hänsyn till händelsens art

2.2 Geografiskt områdesansvar

Det svenska krishanteringssystemet är uppbyggt utifrån geografiskt områdesansvar och sektorsansvar. Geografiskt områdesansvar finns på kommunal, regional och nationell nivå. Ansvaret innebär att Haninge kommun ska verka för inriktning, prioritering och samordning av tvärspektoriella åtgärder som kan krävas före, under och efter en krissituation inom kommunens geografiska område.

Områdesansvaret innebär inte att kommunen tar över andra aktörers ansvarsområden. Däremot bygger ett verkansfullt arbete till stor del på alla inblandade aktörers vilja att medverka till samordning i krishanteringen.

2.3 Målbild

Kommunen har **kunskap** om risker och sårbarhet som kan påverka kommunens verksamheter. Konsekvenserna för den egna verksamheten har analyserats.

Kommunen **analyserar** vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa påverkar egen verksamhet. Resultaten värderas och sammanställs i risk- och sårbarhetsanalyser.

Kommunen har **planering** för hur risker och sårbarhet skall undanröjas eller minskas. Kommunen har också planering för hur den ska hantera konsekvenserna av en extraordinär händelse eller svår påfrestning.

Kommunen har god **förmåga** att hantera en extraordinär händelse, d v s. att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa samhällsviktig verksamhet som måste upprätthållas och att ge invånare och media tillräcklig samt korrekt information om en händelse.

Kommunen har en **samlad** bild om risker, sårbarhet och förberedelser för krishantering inom kommunens geografiska område.

Kommunen verkar för **samordning** av all krishantering i det förberedande arbetet och i det akuta skedet, som berörda aktörer inom det geografiska området ansvarar för.

Kommunen kan vid behov och om så bedöms samordna kontakter med t ex länsstyrelsen, centrala myndigheter, aktörer inom det geografiska området och andra kommuner. Frivilliga organisationer kan vid behov involveras.

2.4 Kommunens åtaganden

Nämnder och förvaltningar stärker sin robusthet i samhällsviktig verksamhet och uppnår god förmåga att hantera krissituationer genom bl a följande uppgifter:

- På central nivå och förvaltningsnivå upprättas och fastställs planer för krisledning, krishantering och krisinformation
- En krisledningsorganisation som snabbt kan aktiveras och anpassas till en händelse
- En krisledningsorganisation som är tränad och utbildad
- Instruktioner och reglemente som vägleder tjänstemän och politiker att fullfölja uppgifter som en del i krisledningsorganisationen
- Samordning och samverkan internt samt med externa aktörer som har grund utifrån det vardagliga arbetet är väl etablerat
- Förmåga och kunskap om risker och sårbarhet baseras på risk- och sårbarhetsanalyser. Analyser genomförs utifrån scenarier kring lokala behov och i ett större perspektiv i samverkan med Länsstyrelsen och Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap. Med beaktande av resultat av analyser ska planer upprättas med åtgärder i syfte att minska sårbarhet och uppnå ökad förmåga att hantera analyserad händelse
- Kartläggning och planering för samhällsviktig verksamhet
- Kontinuitetsplanering som bidrar till minskad sårbarhet i samhällsviktig verksamhet
- Omvärldsanalyser

3 Skydd mot olyckor

Området är reglerat enligt Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor. Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till lokala förhållanden tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Denna del i programmet motsvarar kravet på handlingsprogram som kommunen ska ha fastställt enligt ovan nämnda lag. Exempel på områden som berörs är i huvudsak brand men också fallolyckor, trafikolyckor, drunkning, arbetsolyckor, barnolycksfall, miljöskador, oljeskydd.

3.1 Allmänt

Grundläggande i den här uppgiften är att skydd mot olyckor ska säkerställas i de miljöer där den enskilde saknar möjlighet att påverka sin säkerhet. Den enskilde medborgaren och verksamhetsutövaren har det primära ansvaret för sin säkerhet. Då den enskildes förmåga inte längre räcker till har samhället ansvar att komma till undsättning. Viktiga uppgifter för kommunen är att bl a stödja den enskilde genom rådgivning, information och utbildning.

Anlagda bränder i kommunala verksamheter och särskilt i skolor eller förskolor sker ur ett nationellt perspektiv alldeles för ofta. Anlagd brand i dessa byggnader sker statistiskt sett utanför verksamhetstid. Konsekvenserna blir kostsamma och återställningstiden är avsevärt

längre än befarat med stora besvär för verksamheten som får bedrivas under provisoriska förhållanden.

Bränder inom vård och omsorg är inte heller helt ovanligt. Dessa situationer är särskilt allvarliga och utgör alltid en stor fara för personskador då de i princip alltid sker under verksamhetstid.

Bränder med dödlig utgång hos gamla, sjuka och missbrukare som bor i egna bostäder är också överrepresenterat enligt statistik.

Under den senaste tioårsperioden har statistiken i riket över personer som omkommit genom drunkning varit otillfredsställande hög. Haninge kommun med sin närhet till kust och stora möjligheter till havsbad samt flera badsjöar har ansvar att genom förebyggande insatser arbeta med åtgärder som minskar risk för drunkning.

Planering och ansvar för att hantera olyckor som föranleder räddningsinsats (operativ räddningstjänst) framgår av Handlingsprogram enligt Lag om skydd mot olyckor, fastställt av Direktionen för Södertörns brandförsvärsförbund.

3.2 Målbild

All verksamhet i Haninge kommun ska aktivt arbeta med att inventera, analysera, värdera, förebygga och åtgärda olyckor eller oönskade händelser inom sitt ansvarsområde.

Arbetsättet med skydd mot olyckor kan beskrivas enligt följande fyra områden;

- kunskap om olycksrisker och sårbarhet,
- planering för hur olyckor ska undanröjas eller minskas,
- förmåga att hantera en olycka om den ändå uppstår och
- planering för hur verksamheterna ska hantera konsekvenserna av olyckan

Haninge kommun ska bedriva ett tillfredsställande brandskyddsarbete som är anpassat för byggnaders och verksamheters art samt till de personer som vistas där, elever, kunder, brukare och personal. Arbetet ska syfta till att på bästa sätt förebygga bränders uppkomst och om sådana ändå inträffar ska dessa kunna hanteras så att minsta möjliga skada uppstår.

Haninge kommun ska vara *En vattensäker kommun* genom att följa de kriterier som Svenska Livräddningssällskapet har satt upp.

3.3 Kommunens åtaganden

Nämnder och förvaltningar arbetar olycksförebyggande med bl a följande uppgifter:

I all kommunal verksamhet ska bedrivas ett anpassat systematiskt brandskyddsarbete.

Risker och brister som kan leda till uppkomst av brand eller allvarligt förvärra en situation då brand har uppstått ska skyndsamt undanröjas eller på annat sätt åtgärdas.

En uppkommen brand ska vid pågående verksamhet kunna upptäckas och släckas/hanteras på ett övat och säkert sätt inom två minuter.

Samtliga verksamheter ska med hjälp av riktlinjer, enhetliga modeller och annan vägledning bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete som minst följer myndigheters råd och innehåller nedanstående delar.

- Brandskyddsorganisation
- Utbildningsplan
- Brandskyddsregler
- Beskrivning/ritning på det byggnadstekniska brandskyddet och brandredskap

- Drift- och underhållsinstruktioner
- Kontrollsystem
- Uppföljningsrutiner

Sex kriterier som tillsammans leder till en vattensäkrare kommun ska samordnas.

Kriterierna innebär kortfattat:

- En plan upprättas med utsedd ansvarig för samordning och uppföljning
- Skolan har tydlig dokumentation över att man uppfyller läroplanens vattensäkerhetsmål
- Kommunen har en plan för hur man ökar simkunnigheten och säkerhetsmedvetandet hos vuxna
- All berörd personal med ansvar på och för badanläggningar har adekvat säkerhetsutbildning
- Kommunen tillhandahåller vattensäkerhetsinformation
- Inom kommunen finns depåer för uthyrning eller utlåning av t ex flytvästar och isdubbar

Förebyggande insatser och konkreta skyddsåtgärder för medborgare, medarbetare, egendom och miljö bedrivs även inom områden som exempelvis fallolyckor, trafikolyckor, arbetsolyckor, barnolycksfall, miljöskador, oljeskydd.

4 Personssäkerhet

Området har koppling till Arbetsmiljölagen (SFS 1997:1160) för anställda och Säkerhetsskyddslagen (SFS 1996:627) i synnerliga fall vid hot mot förtroendevalda.

Arbetsmiljölagen anger de yttre ramarna för vad som gäller för miljön på arbetsplatsen i syfte att förebygga ohälsa och olycksfall samt att i övrigt uppnå en god arbetsmiljö.

Arbetsgivaren (Haninge kommun) ansvarar för arbetsmiljön och ska se till att arbetsmiljöarbetet sker systematiskt och ingår naturligt i verksamheten. Arbetsmiljöområdet ingår som tidigare nämnts inte i programmet men risker och åtgärder korsar delområden i programmet.

4.1 Allmänt

Varje dag blir ett stort antal personer inom den offentliga sektorn föremål för hot och trakasserier, och de kan i värsta fall utsättas för våld. Som förtroendevald eller tjänsteman riskerar man att utsättas för otillåten påverkan, det vill säga trakasserier, hot, våld eller korruption som syftar till att påverka dig som beslutsfattare eller handläggare. I många fall känner den som är utsatt en rädsla även för att anhöriga kan involveras i hoten.

4.2 Målbild

Kommunen ska verka för att förtroendevalda och anställda inom Haninge kommun känner trygghet och bevarad integritet inom ramen för sina uppdrag.

Kommunens förtroendevalda och tjänstemän ska ha en trygg arbetssituation och uppleva god säkerhet inom sina verksamhetsområden samt ha förtroende för att skador eller risker begränsas på bästa sätt.

Personssäkerhetsarbetet ska vara förebyggande och som beaktar personssäkerhetsaspekter i all befintlig verksamhet och vid planering av ny verksamhet.

Riskmedvetandet ska vara högt och utgöra en del i den dagliga verksamheten. Alla former av våld eller hot om våld är oacceptabla.

Förvaltningarna ska med hjälp av riktlinjer, vägledning och utrustning klara att fullgöra uppgifter för att uppnå en trygg arbetssituation utifrån hot och våld.

4.3 Kommunens åtaganden

Här beskrivs några exempel som nämnder och förvaltningar behöver hantera för att klara ovanstående målbilder:

- Ha kunskap om hur personskyddsarbetet ska bedrivas systematiskt och effektivt
- Regelbundet undersöka arbetsförhållandena och bedöma risker för skador eller hotfulla situationer till följd av hot eller våld
- Planera för god riskhantering rörande enskilda personers arbetssituation
- Vidta och följa upp åtgärder för berörda individer så att skyddet anpassas till rådande förutsättningar
- Samverka inom och utom egen organisation för att hantera individers skyddsbehov
- Anpassad utbildning och övning ska genomföras utifrån bedömda hotbilder
- Rapportering av skador och incidenter kopplade till personsäkerhet sker i kommunens rapporteringssystem

5 Internt skydd

Inom området Internt skydd hanteras kommunens interna risker. Skyddet omfattar den kommunala verksamheten med dess egendom, utrustning och personella resurser. Skyddet innefattar faktorer från både yttre och inre påverkan.

5.1 Allmänt

Olika former av skadegörelse orsakar årligen kommunen stora kostnader. Förutom att skadegörelse är ett ekonomiskt problem är det dessutom ett psykosocialt problem då klotter och annan skadegörelse skapar otrygghet och en känsla av otrygghet.

Viktiga förutsättningar för kommunen att kunna leverera god kommunal service och effektivt utnyttja resurser samt lokaler är att dessa inte utsätts för skador eller störningar. Och, om det ändå inträffar ska konsekvenserna bli så lindriga som möjligt och återställningsfasen så kort som möjligt.

En annan sort av skadegörelse eller oönskade effekter som kan uppstå är då egen personal genom ett oetiskt eller omoraliskt sätt genomför stöld, bedrägeri eller med olika handlingar kränker t ex brukare, elever eller personal. Här är risken uppenbar att oegentligheter uppstår kring otrygghet, ekonomi eller skadat varumärke.

Förebyggande åtgärder ska var för sig eller i ihop med andra lösningar skapa förutsättningar för ett robustare egendomsskydd.

Utvecklingen av tekniska skyddslösningar sker i snabb takt. Utrustningen blir effektivare, billigare och mer användarvänlig vilket ger många fördelar och föder behov av nyanskaffning eller investeringar.

5.2 Målbild

Det förebyggande arbetet med skydd av egendom utgår ifrån kända riskbilder, trender och tendenser, statistik och genom omvärldsbevakning. Arbetet innebär också att så långt det är möjligt minska förutsättningar för att medveten och även oplanerad skadegörelse kan ske. Myndighetskrav och försäkringsvillkor samt egna fastställda ambitioner vägleder kommunen till tillfredsställande säkra och effektiva skyddslösningar.

5.3 Kommunens åtaganden

Här nedan framgår några av de åtgärder som vidtas och planeras för i kommunen och som stärker det interna skyddet:

- Anställda och verksamheter informeras och utbildas genom olika aktiviteter om vilka skyddslösningar som ska beaktas för att minska risken för stölder och skadegörelse.
- Kommunen har avtal med bevakningsföretag för ronderande bevakning och i särskilda fall stationär bevakning. Ronderande bevakning sker på samtliga kommunala byggnader. Stationär bevakning avropas vid kända hotbilder eller särskilda evenemang.
- Övergång sker successivt till ett centraliserat och överordnat säkerhetssystem. Små ”säkerhetsöar” ersätts. Vid nybyggnation eller då utrustning går sönder eller inte längre håller måttet ersätts utrustningen enligt den nya kommunstandard.
- En kompletterande skyddsåtgärd där andra insatser för att förhindra att skadegörelse, klotter och andra brott inte räcker till är installation av kamera. Kameror ska indikera när det finns risk för att ett brott kan begås. Metoden innebär att åtgärder tidigt ska kunna vidtas för att förhindra att brott inte hinner ske eller fullföljs.
All användning och hantering av kamera följer gällande lagstiftning. Effekterna av kamerabevakning skall i skäligen omfattning utvärderas för att säkerställa att metoden är rimlig med hänsyn till det integritetsintrång som kamerabevakningen kan innebära samt med beaktande av alternativa åtgärder.
- Vid ny-, om- och tillbyggnad tas i projekteringsarbetet särskild hänsyn till säkerhetsaspekterna.
- Kommunen har med hjälp av försäkringsbolag ett fullgott försäkringsskydd avseende personskada, egendomsskydd och ansvar
- Interna oegentligheter som stöld, bedrägeri och kränkande handlingar mot kunder, brukare och elever hanteras enligt upprättade riktlinjer med tillhörande åtgärdsprogram
- Personrelaterade händelser, inbrott och skadegörelse rapporteras i ett kommungemensamt system.

6 Informationssäkerhet

6.1 Allmänt

Vi lever idag i ett informationssamhälle där större mängder information än någonsin tidigare bearbetas, lagras, kommuniceras och mångfaldigas. Informationshanteringen utförs dessutom i allt högre grad med stöd av IT, och inte sällan över det publika nätverket Internet.

En viktig utgångspunkt för informationssäkerhetsarbetet är att den information kommunen hanterar utgör en tillgång i verksamheten. För att verksamheten ska fungera krävs olika grader av önskad sekretess krav på riktighet och krav på att information är tillgänglig.

Bristande informationssäkerhet kan få konsekvenser i form av att verksamheten inte kan bedrivas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt., bristande skydd för den personliga integriteten samt störningar i samhällsviktiga verksamheter

Informationssäkerhetsarbetet omfattar alla åtgärder vars samlade effekt är att förebygga och begränsa negativa konsekvenser vid störningar av informationshanteringen inom kommunens verksamheter.

6.2 Målbild

Haninge kommun har definierat mål och inriktningar för arbetet med informationssäkerhet (IT). Konkretiserade säkerhetsinstruktioner finns för användare, för kontinuitet och drift samt för personal med uppgifter inom administration och förvaltning.

Systemsäkerhetsanalyser genomförs för varje informationssystem som bedöms viktiga för verksamheten. Systemsäkerhetsanalysen synliggör vilka krav som ska ställas utifrån sekretess, riktighet och tillgänglighet.

Kontinuerlig uppföljning och utvärdering sker inom varje förvaltning och gemensamt inom kommunen i syfte att bedöma om genomförda säkerhetsåtgärder har avsedd effekt samt om ställningstagande till ytterligare krav på säkerhetsåtgärder.

6.3 Kommunens åtaganden

Exempel på åtgärder som stärker informationssäkerheten och når upp till en sorts basnivå enligt myndigheters råd och anvisningar:

- Mål, organisation, roller och ansvar kring system och användande samt informationsägarskap är definierat
- Anställda, leverantörer och utomstående användare förstår sitt ansvar och är lämpliga för de roller de avses ha för att minska risken för missbruk, stöld eller bedrägeri
- Dokumenterade regler finns för informationsbehandling som externa aktörer utför
- Rätt hantering och klassificering av informationstillgångar som databaser, datafiler, systemdokumentation, program är förtecknat
- Rutiner som styr åtkomst endast till de informationssystem som användare behöver för att lösa sina arbetsuppgifter eller nyttja kommunala tjänster
- Åtgärder för säkra utrymmen som förhindrar obehörigt fysiskt tillträde och skydd av utrustning mot stöld eller skada

- Åtgärder för säker åtkomst till datorer, kommunikationsutrustningar, lagringsmedia och annan teknisk utrustning som innehåller informationstillgångar
- Dokumenterade rutiner och avtal som säkerställer korrekt drift av informationsbehandlingsutrustning sker utifrån verksamhetens behov och informationssäkerhetskrav

7 Säkerhetsskydd

Säkerhetsskyddsarbetet är reglerat enligt Säkerhetsskyddslagen (SFS 1996:627) och innebär att vidta förebyggande åtgärder för att skydda mot brott som kan hota rikets säkerhet, såsom spioneri och sabotage. Med säkerhetsskydd avses också skydd av hemliga uppgifter och skydd mot terrorism. Säkerhetsskyddet ska utformas efter behov och med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter.

7.1 Allmänt

Rikets säkerhet kan sägas avse såväl den yttre som den inre säkerheten. Rikets yttre säkerhet tar i första hand sikte på totalförsvaret. Totalförsvaret består av militärt försvar och civilt försvar. I det civila försvaret ingår samhällsviktig infrastruktur som elförsörjning, vattenförsörjning, telekommunikation, hälso- och sjukvård med flera.

Den inre säkerheten kan vara hotad utan att totalförsvaret berörs. Ett exempel är försök att ta över den politiska makten genom uppror, men också användning av våld, hot eller tvång mot den centrala statsledningen i syfte att påverka den nationella politikens utformning. I detta sammanhang kan det röra sig om kriminella aktiviteter inom den organiserade brottsligheten.

För att kunna bedriva ett säkerhetsskyddsarbete på ett för verksamheten ändamålsenligt sett, är det nödvändigt att det finns tillräckliga kunskaper om vad som behöver skyddas och vilka angrepp som kan tänkas ske. Denna information ska formuleras i en säkerhetsanalys.

7.2 Målbild

Inom kommunens förvaltningar finns idag endast vattenförsörjningen som direkt har bäring på rikets säkerhet utifrån det lagliga begreppet. Det finns däremot försvarsanläggningar och andra samhällsviktiga funktioner i kommunen men med andra huvudmän.

Kommunen ska i de fall det blir aktuellt skapa skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som kan hota rikets säkerhet. Skydd ska också uppnås för uppgifter som omfattas av sekretess enligt sekretesslagen (1980:100) och som då rör rikets säkerhet samt skydd mot terroristbrott.

7.3 Kommunens åtaganden

Exempel på åtgärder som stärker säkerhetsskyddsarbetet inom kommunen är:

- Ha en säkerhetsskyddschef utpekad med ett övergripande ansvar för kontrollen över säkerhetsskyddet.
- Säkerhetsanalyser genomförs i skälig omfattning för att klarlägga vilka uppgifter som ska hållas skyddade och vilka anläggningar som kräver ett säkerhetsskydd med hänsyn till rikets säkerhet eller skyddet mot terrorism.
- Förebygga att uppgifter som omfattas av sekretess och rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs (informationssäkerhet som begrepp säkerställs utifrån programmets delområde informationssäkerhet).
- Förebygga att obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till uppgifter som avses i punkten ovan eller där verksamhet bedrivs som har betydelse för rikets säkerhet (tillträdesbegränsning).

- Förebygga att personer som inte är pålitliga utifrån säkerhetssynpunkt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsprövning).

8 Roller, ansvar och uppgifter

Säkerhets- och riskhanteringsarbetet ska bedrivas av var och en som en naturlig del i sin verksamhet. I det dagliga arbetet är ansvaret fördelat från högsta ledning till enskilda medarbetare i linje med de befattningsbeskrivningar som finns upprättade och fördelade.

8.1 Kommunfullmäktige

Haninge kommuns program för säkerhets- och riskhanteringsarbete antas av kommunfullmäktige

8.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens utveckling av säkerhetsarbetet och krisberedskapen

8.3 Nämnderna

Nämnderna ansvarar för att programmet om säkerhets- och riskhanteringsarbetet efterlevs inom sina respektive ansvarsområden

8.4 Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden som leder kommunen genom en extraordinär händelse består av kommunstyrelsens presidium eller deras ersättare. Krisledningsnämndens svarar för de uppgifter som en händelse ger upphov till inom ramen för övriga nämnders kompetensområde

8.5 Kommunstyrelseförvaltningen

Kommunstyrelseförvaltningen har ansvaret för att under kommunstyrelsen leda och samordna kommunens samlade säkerhets- och riskhanteringsarbete samt krisberedskapen. Övergripande planer, policys, riktlinjer, råd och anvisningar tas fram för kommungemensamma områden av förvaltningen

8.6 Fackförvaltningarna

Förvaltningarna ansvarar för att specifika planer som krävs för de egna ansvarsområdena tas fram. Dessa ska i möjligaste mån harmonisera med det övergripande programmet och andra överliggande styrdokument.

I varje förvaltning finns en utsedd riskhanteringsgrupp vars uppgift är att se till att uppgifter enligt programmet hanteras utifrån förvaltningens behov och möjlighet till genomförande

9 Uppföljning

Uppföljning utgår ifrån målbilder och åtaganden enligt beskrivna delområden. I nämndernas årsredovisningar ska framgå hur programmet har följts. Programmet uppdateras inför varje mandatperiod.

Haninge
kommun

136 81 Haninge tel 08-606 70 00 www.haninge.se